

Nevādīrū'l-Emsāl'de Özel Adlara Atfedilen Özellikler

Prof Dr. Ayşe Melek Özyetgin¹

¹Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi
ORCID ID: 0000- 0002 - 0547- 1069

İstanbul/ Türkiye

Lale Yeşilova²

²Yıldız Teknik Üniversitesi Doktora Öğrencisi
ORCID ID: 0000-0003-3268-1026

İstanbul/ Türkiye

Özet

Nevādīrū'l-Emsāl; Farsça Atasözleri, deyimler ve diğer kalıplaşmış sözlerin Türkçe açıklandığı bir sözlüktür. 17. yy başlarında yazılmış bir yazma eserdir ve oldukça zengin bir içeriğe sahiptir. Bu eserde Farsça Türkçe dil ilişkileri başta olmak üzere bu iki dilin konuşurlarının kültürleri, değerleriyle ilgili önemli bilgilere ulaşmak mümkündür. Eserde geçen tarihî kişi, yer, mezhep adları ve bunlara atfedilen özellikler ilgi çekicidir.

Bu çalışmada Nevādīrū'l-Emsāl'deki özel adlar; kişi, yer, inanç adları başlığıyla sınıflandırılmıştır. Bu adlara ya da bu adların türetilmiş şekillerine atfedilen özellikler tanıtılmıştır. Örneğin bu yazma esere göre Semerkantlılar tekliflerinde samimi olmamakla; Tuslular boynuz kelimesine aşırı tepki göstermekle, Burlular kafir olmalarıyla anılmaktadırlar. Zafername'nin ünlü yazarı Şerifüddin Ali Yezdi obur olmasıyla, Poten kadısı adaletsizliği; Hintliler terslikleriyle, Yahudiler ani öfkeleriyle bilinmektedirler.

Nevādīrū'l-Emsāl'deki bu içeriğin ele alınmasıyla kültür tarihine katkı sağlanması amaçlanmıştır.

Keywords: Nevādīrū'l-Emsāl, Deyim, Atasözleri, Özel Adlar, Kültür tarihi

Features Attributed to Proper Nouns in Nevādirü'l-Emsāl

Abstract

Nevādirü'l-Emsāl; is a historical dictionary in which idioms, proverbs and other stereotyped words are explained in Turkish. It is a manuscript written at the beginning of the 17th century and has a very rich content. Gives information about the cultures and values of the speakers of these two languages, especially the Persian Turkish language relations. The names of historical persons, places, sects and the features attributed to them in the work are interesting.

In this study, the proper names in Nevādirü'l-Emsāl; classified under the title of person, place, belief, language, work names. The features attributed to these names are introduced. For example, according to this manuscript, Samarkand people are not sincere in their offers; The Tusians are known for overreacting to the word horn, and the Burians for being infidels. The famous author of Zafername Şerifüddin Ali Yezdi is a glutton, the judge of Poten is self-interested; Jews are known for their sudden anger.

It is aimed to contribute to the history of culture by studying this content in Nevādirü'l-Emsāl.

Keywords: Nevādirü'l-Emsāl, Idiom, Proverbs, Proper Names, Cultural History.